

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: יוני 2023	הצבאית הראשית

הנחיה מס' 3.02

הטיפול במוצגים - בהליך ומחוצה לו

הטיפול במוצגים - כללי

1. במהלך ניהול תיקי חקירה של המשטרה הצבאית החוקרת, לעתים יכולים להיתפס מוצגים שונים, אשר עצם החזקתם מהווה עבירה, ששימשו או שעלולים לשמש לביצוע עבירה, או שעשויים לשמש ראיה בהליך משפטי.
2. חוק השיפוט הצבאי קובע בסעיף 256(ב) סמכות תפיסה כללית של קצין בודק, אשר נתונה גם לחוקרי המשטרה הצבאית החוקרת (סעיף 252(א)(3)). בהתאם לכך, מוסמך השוטר הצבאי לתפוס "לשם גילוי האמת" ראיות חפציות או כל חומר או חפץ אחר, בכפוף לחיסיון מפני הפללה עצמית. לצד זאת, חוק השיפוט הצבאי אינו מפרט מעבר לכך את עילות התפיסה ואת תנאיה. לפיכך, תנאי התפיסה נלמדים מההוראות בעניין סמכות התפיסה של שוטרים בסעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969. זאת, שכן הלכה היא שיש לפרש סעיפי חוק בהתאם לתפיסה החוקתית הרווחת של "הרמוניה נורמטיבית" (עלב"ש/25/18 רס"ם דמיטרי דדקוב נ' התובע הצבאי הראשי).
3. על-פי סעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש), שוטר רשאי לתפוס חפץ, אם יש לו יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה, או עומדים לעבור, עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה.
4. על פי סעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש), המשטרה הצבאית החוקרת תהא רשאית להחזיק חפץ כאמור לעיל, עד אשר יוגש לבית המשפט כראיה, לתקופה שלא תעלה על שישה חודשים מיום תפיסת החפץ. ככל שיימצא כי יש צורך בהמשך התפיסה בחפץ, המשטרה הצבאית החוקרת תפנה לבית משפט שלום לשם הארכת התקופה (אלא אם ישנה החלטה קודמת של בית משפט שלום בדבר תפיסת החפץ).
5. הנחיה זו תעסוק באופן הטיפול של התביעה הצבאית במוצגים שנתפסו במהלך חקירה, במהלך הליך מתנהל, ובסיומו.
6. יודגש כבר כעת, כי יש להקפיד על תיעוד כל פעולה המתבצעת לגבי המוצגים.

הטיפול במוצגים בתיק בטיפול או בהליך מתנהל טרם הכרעת דין

7. כאשר מצוי תיק בטיפול או מתנהל הליך משפטי וטרם הוכרע בו הדין, ובעליו של מוצג בתיק פנה בבקשה להשבת המוצג לידיו, תיבחן האפשרות להשיבו על-ידי המשטרה הצבאית החוקרת והתביעה הצבאית.
8. מצאה המשטרה הצבאית החוקרת כי אין יסוד סביר להניח כי במוצג המבוקש נעברה או עומדת להיעבר עבירה, או מצאה כי המוצג המבוקש אינו ניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה - תפנה לתביעה הצבאית לשם בחינת מתן אישור להשבת המוצג.

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: יוני 2023	הצבאית הראשית

9. בעת בחינת הבקשה, תפעל התביעה הצבאית באופן הבא:

א. המשטרה הצבאית החוקרת תעביר לידי התביעה הצבאית טבלה מפורטת, אשר תכלול את פרטיו של המוצג. התביעה הצבאית תשווה בין פרטיו של המוצג שצוינו בטבלה האמורה, למסמכים המופיעים בתיק החקירה, על מנת לוודא כי תיאור המוצג מדויק.

ב. לאחר אימות פרטי המוצג, **יבחן פרקליט צבאי או סגן פרקליט צבאי**, בין היתר,¹ את השיקולים הבאים, לשם קבלת החלטה בדבר אפשרות השבתו:

1) האפשרות כי המוצג מכיל חומר הכולל מידע פרטי רגיש או מידע פוגעני אחר, כך שהשבתו תהא עלולה לחשוף מידע פרטי הנוגע לצד שלישי (בין שמדובר בנפגע עבירה ובין שמדובר בצד אחר שאינו מעורב בהליך). במקרה כזה, יבחן הפרקליט או סגן הפרקליט את הצורך לבדוק את המוצג באופן פיזי, כדי לוודא התאמה בין תיאור המוצג לבין המוצג בפועל.

2) האפשרות כי המוצג ישמש ראיה בהליך הפלילי, כך שהשבתו תהא עלולה לפגוע בהוכחת ההאשמות ולגרום לנזק ראייתי. בכלל זאת, יבחן הפרקליט או סגן הפרקליט את היכולת לשמור על ערכו הראייתי של המוצג, אם ניתן להסתפק בשמירה של חלק מהמוצג ולא של כולו, או אם ניתן לתעד את המוצג טרם השמדתו. עוד יבחן הפרקליט או סגן הפרקליט אם הנאשם הודה בביצוע העבירה, אם הסכים להשמדת המוצג או אם הסכים לחתום על ויתור על כלל הראיה הטובה ביותר ביחס למוצג.

3) האפשרות כי המוצג ישמש את הנאשם בהליך בירור האשמה או בהליך ערעור בעתיד, כך שהשבתו תהא עלולה לפגוע ביכולתו של הנאשם להתגונן.

4) האפשרות כי עלות שמירתו של המוצג תהא גבוהה, או שמטעמים אחרים, לרבות בשל מאפייניו הפיזיים של המוצג, בנסיבות העניין שמירתו אינה סבירה או מסוכנת.

10. מצא פרקליט צבאי או סגן פרקליט צבאי להיעתר לבקשה להשבת מוצג, **י אשר בכתב** לידי גורמי המשטרה הצבאית החוקרת להשיב את המוצג לידי בעליו. באישור יפורטו סימון המוצג, תיאורו, מהותו ותוכנו (ככל הניתן), וכן הטעמים בבסיס ההחלטה ביחס אליו.

11. פנה בעליו של מוצג בבקשה להעתיק לרשותו תכנים לגיטימיים שאינם פוגעניים כלפי צדדים שלישיים, מתוך מדיה מגנטית שבבעלותו המצויה בידי רשויות האכיפה, **תישקל בקשתו בחיוב** על-ידי פרקליט צבאי. ככל שישבור הפרקליט כי יש לקבל את הבקשה, יתנה את הסכמתו בשני תנאים מצטברים אלו:

א. בעל המוצג יספק את המדיה המגנטית לצורך ביצוע ההעתקה;

ב. ההעתקה תבצע על-ידי חוקר מחשבים מיומן של היחידה החוקרת, במקום שהיחידה החוקרת הועידה לכך.

¹ להרחבה בדבר השיקולים והאינטרסים השונים הרלוונטיים לבחינת האפשרות להשבת מוצגים, ראו פסקה 44 בבש"פ 4073/17 אילנה ראדה נ' מדינת ישראל.

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: יוני 2023	הצבאית הראשית

הטיפול במוצגים לאחר הכרעת דין

12. סמכותם של בתי הדין הצבאיים להורות על החרמת מוצגים או על השבתם, מוסדרת בסעיפים 523-526 לחוק השיפוט הצבאי.
13. מסעיפים אלה עולה כי **בית הדין הצבאי** רשאי להורות בגזר דין שרכוש לגביו בוצעה עבירה על-ידי הנאשם, יושב לבעל הרכוש, או כי יוחרם מכשיר שבו הנאשם הסתייע בביצוע העבירה.
14. במקרים שבהם הוגש מוצג לבית הדין במהלך שמיעת התיק בפניו, יש לבקש מבית הדין במהלך הטיעונים לעונש, שיחליט מה ייעשה במוצג. אם הדבר לא נתבקש, ניתן לפנות לנשיא בית הדין על מנת שיכריע בדבר.
15. להרחבה בדבר הטיפול במוצגים בעבירות פגיעה בפרטיות, עבירות סמים, עבירות ביזה ועבירות באמצעי תשלום, יש לפנות להנחיות התובע הצבאי הראשי הבאות, בהתאם לעניין:
- א. הנחיית התובע הצבאי הראשי מס' 2.04 "עבירות מין ופגיעה בפרטיות" (ס' 56-62);
- ב. הנחיית התובע הצבאי הראשי מס' 2.05 "עבירות סמים" (ס' 87-99);
- ג. הנחיית התובע הצבאי הראשי מס' 2.08 "עבירות גניבה" (ס' 18-21 העוסקים בעבירות באמצעי תשלום וס' 32-33 העוסקים בעבירות ביזה).

החזרת רכוש לידי בעלים שלא נתחייב בדין

16. פנה אדם שלא נתחייב בדין, בבקשה להשיב לידיו רכוש אשר נתפס במהלך החקירה, ולטענתו הוא בעליו - תיבחן שאלת בעלותו על החפץ.
17. **נשיא בית הדין הצבאי** יכול להורות כיצד לנהוג ברכוש, לבקשת גורמי החקירה או הטוען לזכות ברכוש, ולאחר קבלת עמדת התביעה הצבאית.
18. פנייה של התביעה הצבאית לנשיא בית הדין הצבאי תתבצע כאשר קיימת **מחלוקת** ביחס לשאלת הבעלות על המוצג, או במצב מיוחד אחר. במקום בו אין ספק לגבי שאלת הבעלות על החפץ, אין צורך לפנות לנשיא בית הדין לשם קבלת החלטה בעניין.

הטיפול במוצגים בתיקי משב"ם

19. בתיקי משב"ם לא תינתן החלטה באשר לעשייה במוצגים, אלא בהתאם להוראת פרקליט.
20. ככלל, אישור לפעולה כלשהי במוצגים בתיקי משב"ם תינתן על ידי פרקליט **בחלוף שנה** ממועד מסירת חוות דעתו למשפחת המנוח, וזאת אם אין טעם העשוי להצדיק את שמירת המוצגים לתקופה שמעבר לכך, דוגמת השגות או כוונה להגשת השגות.

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: יוני 2023	הצבאית הראשית

21. הוגשה השגה על חוות דעת פרקליט, לא תתקבל החלטה על פעולה במוצגים עד שתמלא שנה מסיום הטיפול בהשגה, אלא אם כן יש טעם העשוי להצדיק את שמירת המוצגים לתקופה שמעבר לכך.
22. מקום בו הוגשה מצד משפחת המנוח בקשה לקבלת המוצגים בטרם חלוף שנה ממועד מסירת חוות הדעת, על הפרקליט לשקול את הצורך הראייתי הטמון במוצג ולאזנו עם אינטרס המשפחה לקבל את המוצגים לידיה.
23. אשר למכשירו הסלולרי של המנוח, על הפרקליט לבחון באופן יזום אם ניתן להשיבו למשפחת המנוח, תוך 30 יום לכל היותר ממועד פטירתו של המנוח. זאת, בשים לב לערך הרב שיש למידע האצור במכשיר סולארי עבור המשפחות השכולות, ובשל החשש כי בחלוף פרק זמן מסוים, יימחקו תכנים מסוימים מן המכשיר באופן אוטומטי.
24. ככל שהוגש כתב אישום המייחס לגורם כלשהו אחריות למותו של המנוח, יש להביא בקשות להחזרת מוצגים להכרעת בית הדין הצבאי בשלב הטיעונים לעונש, בהתאם לסעיף 14 שלעיל.
25. החלטה לגבי מוצג שיש ספק בשאלת הבעלות עליו תועבר לנשיא בית הדין הצבאי המחוזי בהתאם לסעיף 525 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955.

הטיפול במוצגים המהווים רכוש צבאי

26. רכוש צבאי שנלקח לשם חקירה ולאחר בדיקה מול הפרקליטות, התברר כי אין עוד צורך בו לשם הטיפול בתיק - יוחזר ליחידה אליה הוא שייך.
27. כאשר מדובר בנשק או באמל"ח שלא ידוע לאיזו יחידה הוא שייך, וכאמור, אין בו צורך לשם הטיפול בתיק - יועבר למצל"ח.
28. כאשר מדובר במדים, אלו יועברו למרכז הציוד.
29. הוראת קבע מטכ"ל-אלר"ם מס' 4.29 מאגדת בתוכה את ההוראות לגבי מוצגים שהם פריטי אפסניה צבאית.